

ANNE NIKULA

TtT, lehtori,
EDUVAC-hankkeen Suomen
projektipäällikkö
Metropolia Ammattikorkeakoulu

AJJA AHOKAS

KM, lehtori,
koulutusviennin asiantuntija
Metropolia Ammattikorkeakoulu

SARI LAHTI

TtM, terveydenhoitajatyön lehtori
Metropolia Ammattikorkeakoulu

HELI THOMANDER

FM, tietotekniikan lehtori, digimenteri
Metropolia Ammattikorkeakoulu

EVANTHIA SAKELLARI

PhD, MSc, RHV, Assistant Professor
University of West Attica (UniWA),
Ateena, Kreikka

Rokotusosaamista Eurooppaan verkko-opintoja kehittämällä

EDUVAC on Erasmus+-rahoituksen turvin toimiva viiden eurooppalaisen korkeakoulun yhteistyöprojekti, jonka tarkoituksena on kehittää verkko-opinnot rokotusosaamisen vahvistamiseksi Euroopassa. EDUVAC-hankkeessa on mukana viisi eurooppalaista korkeakoulua. Hanketta koordinoi University of West Attica Kreikasta. Muita yhteistyökorkeakouluja ovat Metropolia Ammattikorkeakoulu Suomesta, University of Modena and Reggio Emilia Italiasta, Universitat De Vic Espanjasta sekä Trnava University Slovakiasta.

Maailman terveysjärjestö (WHO) on listannut rokotteita kohtaan tunnetun epäroinnin ja siitä johtuvat ongelmat maailman 10 suurimman terveysuhkan joukkoon. Kansalaisten luottamus rokotuksiin on alhainen useissa Euroopan Unionin maissa. Näitä maita ovat Ranska, Kreikka, Italia ja Slovenia. Myös Suomessa, Ruotsissa ja Tsekissä luottamus rokotuksiin on laskenut. Kansalaisten rokotuksia kohtaan tunnetun luottamuksen ylläpitäminen ja vahvistaminen ohjauksen avulla on tärkeä osa rokottajien työtä.

Rokottajat koulutetaan korkeakouluissa. Rokottajien ammattinimikkeet vaihtelevat eri maissa, samoin rokotusopetuksen laajuus ja sisältö. Yhteistä rokottajille on se, että he ovat laillistettuja terveydenhuoltoalan ammattilaisia ja heillä on lupa rokottaa. Rokottajilla on oltava hyvät tiedot ja taidot rokottamisesta sekä myönteinen asenne rokottamiseen. Osaamista tulee myös päivittää säännöllisesti täydennyskoulutuksella. ETENEN (Valtakun-

nallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta) kannanotossa (2019) painotetaan sitä, että neuvolan terveydenhoitajan antama tieto rokotuksista on erityisen tärkeää, kun pyritään vaikuttamaan rokotuksiin epäroivasti suhtautuviin vanhempiin. Siinä painotetaan myös vanhempien henkilökohtaisen kohtaamisen ja dialogin tärkeyttä.

Suomessa on kehitetty verkko-opinnoiksi valtakunnallinen Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus (2013–15), joka on käytössä melkein kaikissa ammattikorkeakouluissa. Siitä saadut hyvät tulokset, kokemukset ja kansainvälisten tahojen kiinnostus innostivat hakemaan kansainvälisiä kumppaneita eurooppalaisista korkeakouluista englanninkielisen rokotusosaamisen opintojakson kehittämiseen.

ROKOTUSOPINTOJEN KEHITTÄMINEN KANSAINVÄLISENÄ YHTEISTYÖNÄ | Hankkeen tarkoituksena on kehittää englanninkieliset rokotusosaamisen verkko-opinnot (EDUVAC Vaccination Competence 3

ECTS), joiden avulla vahvistetaan viiden eurooppalaisen korkeakoulun opiskelijoiden tietoja, taitoja ja asenteita eri-ikäisten asiakkaiden rokottamiseen ja rokotusohjaukseen. Tavoitteena on, että opinnot edistävät myös väestön terveyttä yhteistyökorkeakoulujen maissa nostamalla rokotuskattavuutta. Hanke tukee myös kumppanikorkeakoulujen kansainvälistymisstrategiaa henkilökunnan ja opiskelijoiden liikkuvuuden myötä.

Rokotusosaamisen verkko-opinnot toteutetaan Moodle-oppimisympäristössä. Opinnot sisältävät perustietoa rokotuksista, immunisaatiosta, rokotuksilla ehkäistävistä taudeista, rokotusohjelmista, rokottamisen käytännön toteutuksesta eri tekniikoin, asiakkaan ohjaamisesta rokotustilanteissa, turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja maahanmuuttajien rokottamisesta, matkailijoiden rokottamisesta sekä rokottamiseen epäroivasti suhtautuvien kohtaamisesta. Aiheet opiskellaan muun muassa videoiden, interaktiivisten tehtävien ja itsearviointitestiä avulla sekä tekemällä oppimisportfolio.

Verkko-opinnot toteutetaan kolme kertaa kaikissa mukana olevissa korkeakouluissa. Hankkeen päätyttyä rokotusosaamisen verkko-opintojen sisällöstä soveltuva osa julkaistaan avoimena materiaalina kaikkien käyttöön.

Kolmevuotisen hankkeen aikana toteutetaan lisäksi kaksi kahden opintopisteen intensiivikurssia. Ensimmäinen intensiivikurssi toteutui Metropolia Ammattikorkeakoulussa keväällä 2019. Viikon aikana opiskeltiin tiiviisti opettajien, asiantuntijaluonnoitsijoiden ja työpajatyöskentelyn keinoin. Opintoihin sisältyi myös vierailut Helsingin kaupungin Itäkadun perhekeskuksen neuvolassa sekä Myllypuron yläkoulussa ja terveysasemalla, joissa terveydenhoitajat pitivät monipuoliset esitykset rokotustoiminnasta omilla työyhteisöissään. Opiskelijat kokivat nämä opintokäynnit hyvin mielenkiintoisina ja innostavina. Suomalaisen terveydenhoitajan itsenäisen roolin herätti keskustelua. Muiden maiden opiskelijat olivat yllättyneitä suomalaisten terveydenhoitajien laajasta työnkuvasta ja siitä, kuinka itsenäisesti he suunnittelevat ja toteuttavat rokotustoimintaa. Monessa maassa tämä kuuluu lääkäreiden työhön. Toinen intensiivikurssi pidetään UVic:ssa Espanjassa keväällä 2020. Tällä kurssilla opiskellaan erityisesti asiakkaiden ohjaamista simulaatioharjoitusten avulla.

Hankkeesta vastaa ohjausryhmä, johon kuuluu yksi jäsen jokaisesta yhteistyökorkeakoulusta. Lisäksi jokaisesta maasta mukana on yksi tai kaksi sidosryhmää. Suomen yhteistyökumppani on Terveydenhoitajaliitto, jonka edustajat ovat mukana arvioimassa opintojakson eri vaiheita. Terveydenhoitajaliiton kehittämispäällikkö **Aija Saarinen** osallistui myös Helsingin intensiivikurssille esittelemällä liiton toimintaa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylilääkäri **Ulpu Elonsalo** on myös antanut palautetta opintojaksosta.

LESSONS LEARNED – MITEN TÄSTÄ ETEENPÄIN? | Ensimmäiset verkko-opinnot pilotoitiin kaikkien viiden maan opiskelijoilla kevään ja alkukesän 2019 aikana. Metropolian osallistujat olivat terveydenhoitaja- ja sairaanhoitajaopiskelijoita. Muiden maiden opiskelijat olivat terveydenhoitaja- (community health, Kreikka), sairaanhoitaja- ja public health -opiskelijoita.

Opinnoista saatu palaute oli pääasiassa hyvin positiivista. Opiskelijat kokivat

Opiskelijat keskustelivat ja tekivät useita ryhmätöitä kansainvälisissä pienryhmissä intensiivikurssilla Metropolia Ammattikorkeakoulussa toukokuussa 2019.

Suomessa on kehitetty verkko-opinnoiksi valtakunnallinen Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus (2013–15), joka on käytössä melkein kaikissa ammattikorkeakouluissa.

oppineensa paljon rokottamiseen liittyviä asioita sekä saaneensa valmiuksia rokotuksiin liittyvään keskusteluun ja ohjaukseen. He kokivat myös saaneensa hyvää harjoitusta englannin kielellä opiskeluun. Kehittämisehdotuksina toivottiin muun muassa lisää videomateriaalia sekä käytännön harjoittelua teoriaopiskelun ohien. Opiskelijoiden verkossa opiskelun taidot ovat kehittyneet opintojen aikana, muun muassa Moodle-oppimisympäristössä toimimisessa ja itseohjautuvassa työskentelyssä. Osa ulkomaalaisista opiskelijoista osallistui ensimmäistä kertaa verkko-opintoihin.

Hankkeen aikana opettajien digitaidot ovat vahvistuneet verkkokokouksiin osallistumisen, pilvipalvelujen ja Moodle-verkko-oppimisympäristön käytön osalta. Kaikkien korkeakoulujen opettajat ovat tuottaneet digitaalista materiaalia, videoita ja itsearviointitestejä.

Ammattikorkeakouluissa on monia englanninkielisiä terveysalan tutkinto-ohjelmia, muun muassa sairaanhoitajia on koulutettu jo vuosia englanniksi. Tarve myös englanninkielisiin rokotusopintoihin on ollut jo pitkään. Asiakkaina on yhä enemmän englantia asiointikielensä käyttäviä henkilöitä, joten rokottajilta edellytetään ainakin tietyissä työpaikoissa rokotusasioiden hallintaa englannin kielellä. Verkko-opintotarjontaa tulisi yleisesti lisätä, jotta opiskelijoilla olisi mahdollista opiskella ajasta ja paikasta riippumatta. On kuitenkin tärkeää, että rokottamisesta on opintojen aikana riittävästi myös käytännön harjoittelua, sillä rokottamaan oppii vain käytännön asiakastyössä.

Lähdeluettelon voi pyytää toimituksesta.

Lue lisää: www.eduvac.eu